

ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΑ

ΠΡΟΛΟΓΟΣ	19
<i>Βιβλιογραφία</i>	25
ΕΙΣΑΓΩΓΙΚΟ ΣΗΜΕΙΩΜΑ ΤΟΥ ΣΥΓΓΡΑΦΕΑ	27
ΕΥΧΑΡΙΣΤΙΕΣ	37

1. ΕΚΠΑΙΔΕΥΤΙΚΗ ΠΟΛΙΤΙΚΗ - ΒΑΣΙΚΕΣ ΕΝΝΟΙΕΣ

1.1. Πολιτική και Εκπαίδευση	39
1.1.1. Όροι και παράγοντες διαμόρφωσης της Εκπαιδευτικής Πολιτικής	41
1.2. Θεωρητικές προσεγγίσεις της Εκπαίδευσης	47
1.2.1. Διαφορετικές οπτικές της Εκπαίδευσης	47
1.2.2. Διαφωτισμός και Εκπαίδευση	48
1.2.3. Οικονομική σκέψη και Εκπαίδευση	50
1.2.4. Εξελικτισμός και Εκπαίδευση	50
1.2.5. Λειτουργισμός και Εκπαίδευση	53
1.2.6. Δομολειτουργισμός και Εκπαίδευση	55
1.2.7. Μαρξισμός και Εκπαίδευση	57
1.3. Βιβλιογραφία	58

2. ΟΙ «ΠΑΙΚΤΕΣ» ΤΗΣ ΕΚΠΑΙΔΕΥΤΙΚΗΣ ΠΟΛΙΤΙΚΗΣ - ΘΕΩΡΙΕΣ ΕΚΠΑΙΔΕΥΤΙΚΩΝ ΑΛΛΑΓΩΝ

2.1. Οι κυριότεροι «παίκτες»	62
2.1.1. Σύγχρονο Έθνος-Κράτος	62
2.1.2. Κυβέρνηση	69
2.1.3. Εκπαιδευτικοί	71
2.1.4. Γονείς	75
2.1.5. Μαθητές/τριες	78
2.1.6. Πολιτικά κόμματα	80
2.1.7. Εργοδοτικοί και συνδικαλιστικοί φορείς	82
2.1.8. Εκκλησία	85
2.1.9. Διεθνείς Οργανισμοί	88
2.2. Ερμηνευτικά σχήματα των διαδικασιών εκπαιδευτικών αλλαγών	89
2.2.1. Η τυπολογία της διαδικασίας εκπαιδευτικών αλλαγών κατά τον B. Levin	89
2.2.1.1. Γενικές αρχές του μοντέλου	90
2.2.1.2. Ανάλυση των 4 Σταδίων	91
2.2.1.2.1. Οι καταβολές της μεταρρύθμισης	91
2.2.1.2.2. Υιοθέτηση	92
2.2.1.2.3. Εφαρμογή	94
2.2.1.2.4. Αποτελέσματα	95
2.2.2. Άλλα ερμηνευτικά σχήματα	96
2.3. Βιβλιογραφία	98

3. ΟΡΓΑΝΩΣΗ ΚΑΙ ΔΙΟΙΚΗΣΗ ΤΗΣ ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΗΣ

3.1. Εισαγωγή	104
3.2. Θεωρητικές προσεγγίσεις	105
3.2.1. Αποσαφήνιση των εννοιών «Οργάνωση», «Διοίκηση», «Μάνατζμεντ» (Management) και «Εκπαιδευτική Διοίκηση»	105
3.2.2. Θεωρητικές προσεγγίσεις στην Εκπαιδευτική Διοίκηση	108
3.3. Οργάνωση και Διοίκηση της Εκπαίδευσης διεθνώς - Αλλαγές και αναδιαρθρώσεις	112
3.3.1. Καπιταλιστική Αναδιάρθρωση και Εκπαίδευση	112

3.3.2. Οργάνωση/Διοίκηση της Εκπαίδευσης - Η περίπτωση της Ευρώπης	114
3.3.3. Ο «Νέος Διευθυντισμός» και η «Νέα Δημόσια Διοίκηση» (New Public Management)	116
3.4. Ο ρόλος της Διοίκησης στην ελληνική εκπαιδευτική πραγματικότητα	119
3.5. Οργάνωση και Διοίκηση του ελληνικού εκπαιδευτικού συστήματος στην αυγή του 21ου αιώνα	126
3.6. Συμπεράσματα	131
3.7. Βιβλιογραφία	134

4. Η ΑΞΙΟΛΟΓΗΣΗ ΣΤΗΝ ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΗ

4.1. Εισαγωγή	142
4.2. Εννοιολογικές οριοθετήσεις	144
4.2.1. Αξιολόγηση	144
4.2.2. Βαθμολογία και Εξέταση	147
4.2.3. Συστήματα Βαθμολογίας και Είδη Εξετάσεων	148
4.3. Βαθμολογία: Κοινωνικά, ψυχολογικά και παιδαγωγικά επιχειρήματα	153
4.4. Συστήματα Αξιολόγησης - Μεταπολεμικές εξελίξεις	156
4.5. Παράγοντες που επηρεάζουν την Αξιολόγηση - Αξιολόγηση και Ανισότητες	160
4.5.1. Θεωρητική συζήτηση για τη σχέση Αξιολόγησης και Επιλογής	160
4.5.2. Παράγοντες που επηρεάζουν τη σχολική επίδοση	165
4.5.2.1. Η «γενετική» εξήγηση της ευφυΐας	166
4.5.2.2. Οι κοινωνικοί παράγοντες που επιδρούν στην επίδοση	168
4.5.2.2.1. Παραδοσιακές «δομολειτουργικές» θεωρίες	169
4.5.2.2.2. Φιλελεύθερες προσεγγίσεις και «νέα» Κοινωνιολογία της Εκπαίδευσης	169
4.5.2.2.3. Ριζοσπαστικές-συγκρουσιακές θεωρίες	171
4.5.2.2.4. Επικοινωνιακοί κώδικες και κοινωνικές ανισότητες	172
4.5.2.2.5. Η θεωρία του «πολιτιστικού κεφαλαίου» και της «πολιτιστικής αναπαραγωγής»	174

4.5.2.2.6. «Κριτική Θεωρία» και μεταμοντέρνες θεωρίες στην Εκπαίδευση	176
4.5.2.2.7. Θεωρία της Ορθολογικής Δράσης	178
4.5.2.2.8. Θεωρία του Ανθρώπινου Κεφαλαίου	180
4.6. Η άνοδος της «Αξιολόγησης» στην αυγή του 21ου αιώνα	182
4.7. Η άνοδος της «Αξιολόγησης» στην Ανώτατη Εκπαίδευση	184
4.7.1. Η Αξιολόγηση και η «Παγκόσμια Αγορά» Ανώτατης Εκπαίδευσης	185
4.8. Η Αξιολόγηση στην Εκπαιδευτική Πολιτική της Ευρωπαϊκής Ένωσης	186
4.9. Η Αξιολόγηση στην Εκπαιδευτική Πολιτική της Ελλάδας	190
4.9.1. Βασικές αλλαγές και εξελίξεις στα τέλη του 20ού αιώνα και αρχές του 21ου αιώνα - Η Αξιολόγηση των εκπαιδευτικών	190
4.9.2. Βασικές αλλαγές και εξελίξεις στα τέλη του 20ού αιώνα και αρχές του 21ου αιώνα - Η Αξιολόγηση του μαθητικού πληθυσμού	194
4.9.3. Ανισότητες πρόσβασης στην ελληνική Τριτοβάθμια Εκπαίδευση	197
4.9.4. Η Αξιολόγηση στην ελληνική Τριτοβάθμια Εκπαίδευση - Η σύνδεση με την «αγορά εργασίας» στα νέα «παγκοσμιοποιημένα» περιβάλλοντα	200
4.10. Συμπεράσματα	210
4.11. Βιβλιογραφία	214

5. ΠΑΓΚΟΣΜΙΟΠΟΙΗΣΗ ΚΑΙ ΕΚΠΑΙΔΕΥΤΙΚΑ ΣΥΣΤΗΜΑΤΑ - Ο ΡΟΛΟΣ ΤΟΥ ΕΘΝΙΚΟΥ ΚΡΑΤΟΥΣ ΚΑΙ ΤΩΝ ΥΠΕΡΕΘΝΙΚΩΝ ΟΡΓΑΝΙΣΜΩΝ

5.1. Εισαγωγή	229
5.2. Οικονομική Παγκοσμιοποίηση	232
5.3. Ερμηνευτικά πλαίσια της Παγκοσμιοποίησης - Ο ρόλος του Κράτους	235
5.4. Διαστάσεις της Παγκοσμιοποίησης στην Εκπαίδευση	237
5.5. Παγκοσμιοποίηση και Διεθνοποίηση της Εκπαίδευσης - Ο ρόλος των Υπερεθνικών Οργανισμών	239
5.5.1. Η περίπτωση της UNESCO	240

5.5.2. Η περίπτωση του Οργανισμού για την Οικονομική Συνεργασία και Ανάπτυξη (ΟΟΣΑ)	244
5.5.3. Η περίπτωση του Παγκόσμιου Οργανισμού Εμπορίου (ΠΟΕ)	256
5.5.4. Η περίπτωση της Παγκόσμιας Τράπεζας (Π.Τ.)	258
5.6. Βιβλιογραφία	260

6. ΕΥΡΩΠΑΪΚΗ ΕΝΩΣΗ ΚΑΙ ΕΚΠΑΙΔΕΥΤΙΚΗ ΠΟΛΙΤΙΚΗ

6.1. Εισαγωγή	265
6.2. Τι είναι η Ευρωπαϊκή Ένωση (Ε.Ε.)	266
6.3. Σύντομη ιστορική αναδρομή της Ευρωπαϊκής Ένωσης (Ε.Ε.)	267
6.4. Η διακυβέρνηση της Ευρωπαϊκής Ένωσης (Ε.Ε.)	268
6.5. Η ευρωπαϊκή διάσταση στην Εκπαιδευτική Πολιτική των κρατών-μελών της Ε.Ε.	271
6.5.1. Η Συνθήκη του Μάαστριχτ (1992) και η εκπαιδευτική πολιτική της Ε.Ε.	273
6.5.2. Η Κοινοτική Χρηματοδότηση της Εκπαίδευσης	274
6.5.3. Η Εκπαιδευτική Πολιτική της Ε.Ε. για την Τριτοβάθμια Εκπαίδευση	278
6.5.3.1. Η Διακήρυξη της Σορβόνης (1998)	278
6.5.3.2. Η Διακήρυξη της Μπολόνιας (1999)	279
6.5.3.3. Λισαβόνα: Για μια «ανταγωνιστική οικονομία» (2000)	281
6.5.3.4. Συνέχιση της Διαδικασίας της Μπολόνιας	281
6.5.4. Η ευρωπαϊκή συνεργασία στην Επαγγελματική Εκπαίδευση και Κατάρτιση - Η Διαδικασία της Κοπεγχάγης	284
6.6. Θεματικοί άξονες της Ευρωπαϊκής Εκπαιδευτικής Πολιτικής	286
6.6.1. Έρευνα - Καινοτομία - Αριστεία - Ανταγωνιστικότητα	286
6.6.2. Κινητικότητα - Κίνητρα και Εμπόδια - Αναγνώριση σπουδών, πτυχίων και επαγγελματικών δικαιωμάτων	287
6.6.3. Αξιολόγηση και χρηματοδότηση της Εκπαίδευσης	290
6.6.4. Διά Βίου Μάθηση ως Πολιτική της Ευρωπαϊκής Ένωσης	293
6.7. Ευρωπαϊκή Εκπαιδευτική Πολιτική και Ελλάδα	296
6.7.1. Έρευνα, Καινοτομία και Ανταγωνιστικότητα στη μεταμνημονιακή Ελλάδα	296

6.7.2. Κινητικότητα, αναγνώριση σπουδών και επαγγελματικών δικαιωμάτων - Διλήμματα και προοπτικές στην Ελλάδα του 21ου αιώνα	306
6.7.3. Η Διά Βίου Μάθηση (ΔΒΜ) στην Ελλάδα	320
6.7.3.1. Θεσμικά βήματα	320
6.7.3.2. Φορείς υλοποίησης	327
6.7.3.3. Κριτικές παρατηρήσεις	335
6.8. Συμπεράσματα για την Ευρωπαϊκή Εκπαιδευτική Πολιτική . . .	336
6.9. Βιβλιογραφία	343

7. Η ΕΚΠΑΙΔΕΥΤΙΚΗ ΠΟΛΙΤΙΚΗ ΣΕ ΠΟΛΥΠΟΛΙΤΙΣΜΙΚΕΣ ΚΟΙΝΩΝΙΕΣ

7.1. Εισαγωγή	360
7.2. Η έννοια της «Πολυπολιτισμικής Κοινωνίας» και οι σχετικές νοηματοδοτήσεις της	364
7.2.1. Πολιτισμός	365
7.2.2. Έθνος και Ταυτότητα	365
7.2.3. Ετερότητα - Διαφορετικότητα	368
7.2.4. Πολυπολιτισμικές Κοινωνίες	369
7.2.5. Διαπολιτισμικότητα	370
7.3. Η Πολυπολιτισμικότητα σε διεθνές επίπεδο	371
7.4. Μοντέλα διαχείρισης της Πολυπολιτισμικότητας στον εκπαιδευτικό χώρο	375
7.4.1. Το Μοντέλο της Αφομοίωσης	375
7.4.2. Το Μοντέλο της Ενσωμάτωσης	376
7.4.3. Το Πολυπολιτισμικό Μοντέλο	376
7.4.4. Το Αντιρατσιστικό Μοντέλο	377
7.4.5. Το Διαπολιτισμικό Μοντέλο	377
7.4.6. Κριτική στα Μοντέλα	378
7.5. Η προώθηση της Διαπολιτισμικής Εκπαίδευσης - Ο ρόλος της Ενωμένης Ευρώπης	381
7.6. Η Πολυπολιτισμικότητα στην Ελλάδα	383
7.6.1. Το μεταναστευτικό φαινόμενο	383
7.6.2. Η σύγχρονη προσφυγική κρίση στην Ελλάδα (δημογραφικά και άλλα δεδομένα)	387
7.7. Η Πολυπολιτισμικότητα στο θεσμικό πλαίσιο της Ελληνικής Εκπαίδευσης	391

7.7.1. Η γενική εικόνα	391
7.7.2. Θεσμικές διευθετήσεις για την Πολυπολιτισμικότητα και «Εθνική Συγκρότηση»	392
7.7.3. Η μουσουλμανική μειονότητα της Δυτικής Θράκης	397
7.7.4. Η περίπτωση των Ρομά (Αθίγγανων)	404
7.7.5. Οι Τάξεις Υποδοχής και τα Φροντιστηριακά Τμήματα	407
7.7.6. Οι Νόμοι 2413/96 και 4415/2016	409
7.7.7. Το νέο θεσμικό πλαίσιο ένταξης των κοριτσιών και των αγοριών προσφύγων στο ελληνικό εκπαιδευτικό σύστημα	413
7.8. Ερευνητικές διαπιστώσεις και προοπτικές για τη Διαπολιτισμική Εκπαίδευση στην Ελλάδα	416
7.8.1. Θεσμικές διαστάσεις	416
7.8.2. Ιδεολογικές διαστάσεις	418
7.8.2.1. Γενικές παρατηρήσεις πάνω στα Αναλυτικά Προγράμματα	419
7.8.2.2. Αναλυτικά Προγράμματα και Σχολικά Εγχειρίδια	419
7.8.3. Πρακτικές/διαδικαστικές διαστάσεις	427
7.8.3.1. Αξιολογικοί χαρακτηρισμοί και «ετικετοποιήσεις»	428
7.8.3.2. Στερεότυπα περί οικογενειακών δομών	428
7.8.3.3. Θρησκευτικοί εθνοτικοί-φυλετικοί και γλωσσικοί διαχωρισμοί	429
7.9. Συμπεράσματα	432
7.10. Βιβλιογραφία	436

8. ΦΥΛΟ ΚΑΙ ΕΚΠΑΙΔΕΥΤΙΚΗ ΠΟΛΙΤΙΚΗ - ΔΙΕΘΝΗΣ ΚΑΙ ΕΛΛΗΝΙΚΗ ΕΜΠΕΙΡΙΑ

8.1. Οι έννοιες του «Βιολογικού Φύλου» και του «Κοινωνικού Φύλου»	451
8.2. Ερμηνείες για τις διαφορές των φύλων και κοινωνιολογικές προσεγγίσεις του παράγοντα Φύλο στην Εκπαίδευση	453
8.2.1. Ερμηνείες για τις διαφορές των φύλων	453
8.2.2. Φεμινιστικές κοινωνιολογικές προσεγγίσεις για το Φύλο στην Εκπαίδευση	455
8.2.2.1. Φιλελεύθερη φεμινιστική προσέγγιση: Έμφαση στην τυπική ισότητα	457
8.2.2.2. Μαρξιστικός-Σοσιαλιστικός Φεμινισμός: Έμφαση στην κοινωνική τάξη	457

8.2.2.3. Ριζοσπαστικός Φεμινισμός: Έμφαση στη συλλογική γυναικεία εμπειρία	458
8.2.2.4. Μεταμοντέρνες-μεταστρουκτουραλιστικές προσεγγίσεις	458
8.2.3. Έμφυλα στερεότυπα	459
8.3. Κοινωνικο-οικονομικές εξελίξεις και το θέμα του Φύλου	460
8.3.1. Διαφωτισμός και ανθρώπινα δικαιώματα - Η ρητορική για «ίσα δικαιώματα»	460
8.3.2. Βιομηχανική Επανάσταση και αγορά εργασίας	463
8.3.3. Η σύνδεση Έθνους, Κράτους και Εκπαίδευσης στις σύγχρονες κοινωνίες και ζητήματα έμφυλων διαφορών . . .	465
8.3.3.1. Κρατικός παρεμβατισμός και γυναικεία εργασία	465
8.3.3.2. Γυναίκες και σύγχρονες τάσεις στην αγορά εργασίας	467
8.4. Φύλο και σύγχρονες τάσεις στη Δημόσια Εκπαίδευση	470
8.5. Εκπαιδευτικές μεταρρυθμίσεις και «Γυναικείο Ζήτημα» στην ελληνική κοινωνία	478
8.5.1. Η εκπαίδευση των γυναικών στην Ελλάδα κατά τον 19ο αιώνα	478
8.5.2. Το φεμινιστικό κίνημα στα τέλη του 19ου αιώνα και οι σημαντικότερες αλλαγές στον 20ό αιώνα	491
8.5.3. Εξελίξεις των τελευταίων δεκαετιών	496
8.5.4. Θέματα προβληματισμού	503
8.6. Γενικές παρατηρήσεις	515
8.7. Πηγές-Βιβλιογραφία	518

9. Η ΕΙΣΑΓΩΓΗ ΤΩΝ ΤΕΧΝΟΛΟΓΙΩΝ ΤΗΣ ΠΛΗΡΟΦΟΡΙΑΣ ΚΑΙ ΤΗΣ ΕΠΙΚΟΙΝΩΝΙΑΣ (ΤΠΕ) ΣΤΗΝ ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΗ

9.1. Εισαγωγή	536
9.2. Βασικοί ορισμοί και σύντομη επισκόπηση των ΤΠΕ	538
9.3. ΤΠΕ και Εκπαίδευση - Ταξινόμηση χρήσεων και κριτηρίων αξιολόγησής τους	540
9.4. Μέθοδοι και τεχνικές Εκπαίδευσης και ο ρόλος των ΤΠΕ	543
9.5. Κοινωνικές και εκπαιδευτικές διαστάσεις των ΤΠΕ	547
9.6. Παράγοντες που επηρεάζουν την παιδαγωγική αξιοποίηση των ΤΠΕ	550

9.7. Εξ Αποστάσεως Εκπαίδευση/Η-Μάθηση: Προοπτικές και διλήμματα	552
9.7.1. Εξ Αποστάσεως Εκπαίδευση	552
9.7.2. Ηλεκτρονική Μάθηση (Η-Μάθηση)	555
9.7.3. Προβληματισμοί - Διλήμματα για την ΕξΑΕ και την Η-Μάθηση	557
9.8. Η ευρωπαϊκή και η αμερικανική στρατηγική για την Κοινωνία της Πληροφορίας - Ο ρόλος της Εκπαίδευσης	560
9.8.1. Ευρωπαϊκή Ένωση	560
9.8.2. Αμερική	565
9.9. ΤΠΕ και ελληνικό σχολείο	566
9.9.1. Τα πρώτα βήματα - Θεσμική εξέλιξη	566
9.9.2. Προβλήματα - Εμπόδια	568
9.10. Επιμόρφωση των Ελλήνων/ίδων εκπαιδευτικών στις ΤΠΕ - Διαστάσεις Εκπαιδευτικής Πολιτικής	571
9.10.1. Θεσμικό πλαίσιο	571
9.10.2. Πλαίσιο εφαρμογής	574
9.10.2.1. Τα ΠΕΚ	574
9.10.2.2. Πρόγραμμα «ΟΔΥΣΣΕΑΣ»	575
9.10.2.3. Επιχειρησιακό Πρόγραμμα «Κοινωνία της Πληροφορίας»	576
9.10.3. Αποτίμηση της υλοποίησης	579
9.11. Τελικές παρατηρήσεις για τις ΤΠΕ στην Ελληνική Εκπαίδευση	584
9.12. Βιβλιογραφία	587

10. ΝΕΕΣ ΕΞΕΛΙΞΕΙΣ ΣΤΗΝ ΕΚΠΑΙΔΕΥΤΙΚΗ ΠΟΛΙΤΙΚΗ ΣΤΗΝ ΑΥΓΗ ΤΟΥ 21ου ΑΙΩΝΑ

10.1. Εισαγωγή	599
10.2. Δημόσιος # ιδιωτικός χαρακτήρας της Εκπαίδευσης	601
10.3. Μορφές Ιδιωτικοποίησης της Εκπαίδευσης	604
10.3.1. Λειτουργία των σχολείων και Πανεπιστημίων ως «επιχειρήσεων» («ενδογενής ιδιωτικοποίηση»)	605
10.3.1.1. Οιονεί Αγορές	605
10.3.1.2. «Νέος Διευθυντισμός» ή «Νέα Δημόσια Διοίκηση» (New Public Management)	606

10.3.2. Δημόσια Εκπαίδευση για ιδιωτικό κέρδος («εξωγενής ιδιωτικοποίηση»)	610
10.3.2.1. Συμπράξεις Δημόσιου-Ιδιωτικού Τομέα (ΣΔΙΤ)	611
10.3.2.2. Άμεσες επενδύσεις πολυεθνικών εταιρειών στην Εκπαίδευση	613
10.4. Έρευνα - Καινοτομία - Αριστεία - Ανταγωνιστικότητα	613
10.5. Αξιολόγηση και χρηματοδότηση της Εκπαίδευσης	616
10.5.1. Η άνοδος της «Αξιολόγησης» διεθνώς	616
10.5.2. Αξιολόγηση και διεθνείς συγκρίσεις και ιεραρχήσεις (rankings)	619
10.5.3. Η παγκόσμια «αγορά» Τριτοβάθμιας Εκπαίδευσης	621
10.6. Διά Βίου Μάθηση - Προοπτικές και διλήμματα	624
10.6.1. Γενικές παρατηρήσεις	624
10.6.2. Διά Βίου Μάθηση και οι συνιστώσες της: Τυπική, Μη τυπική και Άτυπη Μάθηση	626
10.6.2.1. Διά Βίου Μάθηση και η ιδιότητα του «Πολίτη»	629
10.6.2.2. Διά Βίου Μάθηση: Πρόσφατες πρωτοβουλίες σε παγκόσμιο επίπεδο	632
10.6.2.3. Διά Βίου Μάθηση: Διλήμματα, στρεβλώσεις και ανοικτά ζητήματα	641
10.7. Αναδυόμενες Τεχνολογίες και Εκπαίδευση	645
10.7.1. Εισαγωγικές παρατηρήσεις	645
10.7.2. Τι είναι οι Αναδυόμενες Τεχνολογίες	647
10.7.2.1. Εικονική Πραγματικότητα (Virtual Reality)	650
10.7.2.2. Επαυξημένη Πραγματικότητα (Augmented Reality)	651
10.7.2.3. Μεικτή (Mixed) Πραγματικότητα	653
10.7.2.4. Τεχνητή Νοημοσύνη (Artificial Intelligence)	654
10.7.2.5. Το μέλλον των Αναδυόμενων Τεχνολογιών	655
10.7.3. Διλήμματα, κίνδυνοι, ανισότητες	655
10.8. Βιβλιογραφία	660